

ΠΛΑΤΩΝΟΣ - ΣΥΜΠΟΣΙΟ

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗ 201d1 – 212c2

ΜΕΡΟΣ 5^ο (207a5 – 208b6): Ο έρωτας ως μορφή αναπαραγωγής φέρνει την αθανασία στον άνθρωπο.

Η Διοτίμα προσπαθεί να εκλογικεύσει την ερωτική διάθεση σε όλα τα έμβια όντα, και διαπιστώνει πως όλα γενικώς, ζώα και άνθρωποι, κάνουν ό,τι μπορούν για να αφήσουν πίσω τους απογόνους. Ο ερωτισμός εξυπηρετεί αυτήν την επιθυμία των εμβίων όντων, δηλ. να εξασφαλίσουν απογόνους και μέσω αυτών να διασφαλίσουν την διατήρησή τους στο διηνεκές του χρόνου.

- 207 a 5** Ταῦτά τε οὖν πάντα ἐδίδασκέ με, ὅποτε περὶ τῶν ἐρωτικῶν λόγους ποιοῖτο, καί ποτε ἤρετο Τί οἶει, ὦ Σώκρατες, αἴτιον εἶναι τούτου τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἐπιθυμίας; ἢ οὐκ αἰσθάνη ὥς δεινῶς διατίθεται πάντα τὰ θηρία ἐπειδὴν γεννᾶν ἐπιθυμήσῃ, καὶ τὰ πεζὰ καὶ τὰ πτηνὰ, νοσοῦντά τε
- b 1** πάντα καὶ ἐρωτικῶς διατιθέμενα, πρῶτον μὲν περὶ τὸ συμμιγῆναι ἀλλήλοις, ἔπειτα περὶ τὴν τροφήν τοῦ γενομένου, καὶ ἔτοιμά ἐστιν ὑπὲρ τούτων καὶ διαμάχεσθαι τὰ ἀσθενέστατα τοῖς ἰσχυροτάτοις καὶ ὑπεραποθνήσκειν, καὶ αὐτὰ τῷ
- 5** λιμῷ παρατεινόμενα ὥστ' ἐκεῖνα ἐκτρέφειν, καὶ ἄλλο πᾶν ποιοῦντα. Τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους, ἔφη, οἷοιτ' ἂν τις ἐκ λογισμοῦ ταῦτα ποιεῖν· τὰ δὲ θηρία τίς αἰτία οὕτως ἐρωτικῶς διατίθεται; ἔχεις λέγειν;
- c 1** Καὶ ἐγὼ αὖ ἔλεγον ὅτι οὐκ εἰδείην· ἢ δ' εἶπεν, Διανοῇ οὖν δεινός ποτε γενήσεσθαι τὰ ἐρωτικά, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐννοῇς;
- 5** Ἄλλὰ διὰ ταῦτά τοι, ὦ Διοτίμα, ὅπερ νυνδὴ εἶπον, παρὰ σέ ἤκω, γνοὺς ὅτι διδασκάλων δέομαι. ἀλλά μοι λέγε καὶ τούτων τὴν αἰτίαν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὰ ἐρωτικά.
- Εἰ τοίνυν, ἔφη, πιστεύεις ἐκείνου εἶναι φύσει τὸν ἔρωτα, οὐ πολλάκις ὠμολογήκαμεν, μὴ θαύμαζε. ἐνταῦθα γὰρ
- d 1** τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ λόγον ἢ θνητὴ φύσις ζητεῖ κατὰ τὸ δυνατόν· αἰεὶ τε εἶναι καὶ ἀθάνατος. δύναται δὲ ταύτῃ μόνον, τῇ γενέσει, ὅτι αἰεὶ καταλείπει ἕτερον νέον ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ, ἐπεὶ καὶ ἐν ᾧ ἐν ἑκάστῳ τῶν ζώων ζῆν καλεῖται καὶ εἶναι
- 5** τὸ αὐτό – οἷον ἐκ παιδαρίου ὁ αὐτὸς λέγεται ἕως ἂν πρεσβύτης γένηται· οὗτος μέντοι οὐδέποτε τὰ αὐτὰ ἔχων ἐν αὐτῷ ὅμως ὁ αὐτὸς καλεῖται, ἀλλὰ νέος αἰεὶ γιγνόμενος, τὰ δὲ ἀπολλύς, καὶ κατὰ τὰς τρίχας καὶ σάρκα καὶ ὅσα καὶ
- e 1** αἶμα καὶ σύμπαν τὸ σῶμα. καὶ μὴ ὅτι κατὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν οἱ τρόποι, τὰ ἥθη, δόξαι, ἐπιθυμίαι, ἡδοναί, λύπαι, φόβοι, τούτων ἕκαστα οὐδέποτε τὰ

- αὐτὰ πάρεστιν ἐκάστω, ἀλλὰ τὰ μὲν γίγνεται, τὰ δὲ ἀπόλ-
 5 λυται. πολὺ δὲ τούτων ἀτοπώτερον ἔστι, ὅτι καὶ αἱ ἐπιστήμαι
 208 a 1 μὴ ὅτι αἱ μὲν γίνονται, αἱ δὲ ἀπόλλυνται ἡμῖν, καὶ οὐδέ-
 ποτε οἱ αὐτοὶ ἐσμεν οὐδὲ κατὰ τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ
 μία ἐκάστη τῶν ἐπιστημῶν ταῦτόν πάσχει. ὁ γὰρ καλεῖται
 μελετᾶν, ὡς ἐξιούσης ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης· λήθη γὰρ
 5 ἐπιστήμης ἔξοδος, μελέτη δὲ πάλιν καινὴν ἐμποιοῦσα ἀντὶ
 τῆς ἀπιούσης μνήμην σῶζει τὴν ἐπιστήμην, ὥστε τὴν
 αὐτὴν δοκεῖν εἶναι. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πᾶν τὸ θνητὸν
 σῶζεται, οὐ τῷ παντάπασιν τὸ αὐτὸ ἀεὶ εἶναι ὥσπερ τὸ
 b 1 θεῖον, ἀλλὰ τῷ τὸ ἀπὸν καὶ παλαιούμενον ἕτερον νέον
 ἐγκαταλείπειν οἶον αὐτὸ ἦν. ταύτῃ τῇ μηχανῇ, ὦ Σώ-
 κρατες, ἔφη, θνητὸν ἀθανασίας μετέχει, καὶ σῶμα καὶ τᾶλλα
 πάντα· ἀθάνατον δὲ ἄλλῃ. μὴ οὖν θαύμαζε εἰ τὸ αὐτοῦ
 5 ἀποβλάστημα φύσει πᾶν τιμᾷ· ἀθανασίας γὰρ χάριν παντὶ
 αὕτῃ ἢ σπουδῇ καὶ ὁ ἔρως ἔπεται.

ΣΧΟΛΙΑ

207a8 διατίθεται πάντα τὰ θηρία: με αττική σύνταξη. **a9 ἐπιθυμήση:** ενν. ‘τὰ θηρία’, πάλι αττική σύνταξη. **νοσοῦντα πάντα:** τροπική μτχ.. Το επίθετο αιτιατ. της αναφοράς, ‘με το να νοιώθουν μία γενική κατάπτωση’.

b1 διατιθέμενα: ομοίως τροπική μτχ. **b3 ἔτοιμά ἐστιν...ὑπεραποθνήσκειν:** η συντακτική σειρά των λ.: ‘καὶ ἔτοιμα ἐστὶ τὰ ἀσθενέστατα καὶ διαμάχεσθαι καὶ ὑπεραποθνήσκειν ὑπὲρ τούτων’, ‘και εἶναι ἔτοιμα αὐτὰ ἀκόμη και τα πιο ανίσχυρα να αγωνιστούν μέχρις εσχάτων με τα πιο ισχυρά ζῶα, ἀλλὰ και να θυσιάσουν την ζωὴ τους για να τα υπερασπιστούν’. Τα απαρέμφατα ‘διαμάχεσθαι ~ ὑπεραποθνήσκειν’ εἶναι συμπερασματικά στο ‘ἔτοιμά ἐστιν’. Η ονομαστική ‘τὰ ἀσθενέστατα’ εἶναι υποκείμενο στο ρ. Η δοτική ‘τοῖς ἰσχυροτάτοις’ εἶναι αντικ. στο ‘διαμάχεσθαι’. **b4 καὶ αὐτὰ:** i.e. ‘τὰ θηρία ἔτοιμά ἐστὶ’. **b4-5 τῷ λιμῷ παρατεινόμενα:** ‘ταλαιπωρούμενα για μεγάλο διάστημα ἀπὸ την πείνα’, η μτχ. εἶναι τροπική. **b5 ἐκεῖνα:** ‘τὰ γενόμενα’. **b6-7 τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους...ταῦτα ποιεῖν:** ‘οἱ ἄνθρωποι θα μπορούσε να πει κάποιος ὅτι τα κάνουν αὐτά ἐξ αἰτίας κάποιων υπολογισμών’. Αὐτὸ που ενν. ἐδῶ η Διοτίμα εἶναι πως η προστασία των απογόνων στους ἀνθρώπους γίνεται κατόπιν ἔλλογης σκέψης και υπολογισμού για τα ὅποια συμφέροντα θέλουν πιθανόν να προστατεύσουν, ὅπως π.χ. η εξασφάλισή τους στην γεροντική ηλικία. **b7 τὰ δὲ θηρία...διατίθεσθαι:** ‘ὅμως για τα ζῶα ποιά αἰτία ὑπάρχει ὥστε να συμπεριφέρονται με τέτοια ἐρωτική διάθεση;’. Τα ζῶα δεν ἔχουν ἔλλογη σκέψη για να δικαιολογηθεῖ η αφοσίωσή τους στα γεννήματά τους, ὁπότε αὕτη εἶναι συνέπεια του ἐνστίκτου που ἔχουν. Συνεπῶς η ἐρωτική διάθεση εἶναι ἐμφυτη στα ἐμβία ὄντα.

c3 τὰ ἐρωτικά: αιτιατική της αναφοράς. **ταῦτα:** ενν. ‘τὰ ἐρωτικά’. **c5 διὰ ταῦτα:** i.e. ‘τὰ ἐρωτικά’. **c7 καὶ τούτων...καὶ τῶν ἄλλων:** ‘πες μου την αἰτία και γι’ αὐτά ἐδῶ...και για τα ἄλλα’, που σημαίνει ὅτι ὑπάρχουν και ἄλλα θέματα σχετικά με τον ἐρωτα που ἀκόμη δεν ἔχουν θιγεί ἀπὸ την Διοτίμα. **c8-9 ἐκεῖνου εἶναι φύσει τὸν ἐρωτα, οὐδ’...ὡμολογήκαμεν:** ‘αν λοιπὸν πιστεύεις ὅτι ο ἐρωτας ἔχει αὐτά τα γνωρίσματα, τα ὁποῖα παραδεχτήκαμε’, η Διοτίμα ἀναφέρεται στην προηγούμενη συμφωνία μεταξύ τους πως: (i) ‘ο ἐρωτας ἔχει το γνώρισμα της ἐκφοράς προς τα ἐξω και της δημιουργίας (τῆς γεννήσεως καὶ τόκου, Μέρος 4^ο, 206e5)’, (ii) ‘ο ἐρωτας ἔχει το γνώρισμα της

καλοσύνης και της αθανασίας (ἀγαθοῦ ἔρως ἐστὶ καὶ τῆς ἀθανασίας, Μέρος 4^ο, 207a2-4)'. **c9 ἐνταῦθα:** 'στην προκειμένη περίπτωση', δηλ. 'ὅσον αφορά τα ζῶα'.

d1 τὸν αὐτὸν αὐτῷ λόγον: αιτιατική της αναφοράς, 'σύμφωνα με την ίδια λογική με την προηγούμενη', δηλ. 'ακολουθώντας τώρα προκειμένου για τον ἔρωτα των ανθρώπων, την λογική που ακολουθήσαμε πριν λίγο για την περίπτωση των ζώων'. **d2 δύναται δέ:** i.e. 'ὁ ἔρως αἰεὶ εἶναι καὶ ἀθάνατος'. **ταύτη:** δοτική του οργάνου. **τῇ**

γενέσει: 'την δημιουργία', επεξήγηση. **d3 ὅτι αἰεὶ καταλείπει:** ειδική πρόταση με αιτιολογική χρήση και σημασία, 'για το γεγονός ὅτι αφήνει πίσω του πάντοτε'. **ἕτερον νέον ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ:** ο ἔρωτας κατορθώνει να εξασφαλίσει στον ὄν την αθανασία, καθὼς στην θέση του μέλλοντος να χαθεῖ ὄντος τοποθετεῖ το γέννημά του, εἴτε ἔχει

αυτό βιολογικά χαρακτηριστικά (ἀπόγονος), εἴτε πνευματικά (πνευματική δημιουργία). **d4 ἐπεὶ:** πρόκειται για μία αιτιολογική πρόταση, που ὁμως μέσα στην ροή του προφορικού λόγου μένει χωρίς ρήμα και ανολοκλήρωτη, διότι παρεμβάλλεται η αναφορική παραβολική 'οἶον...λέγεται', και η περίοδος κλείνει με μία χρονική πρόταση. **καὶ ἐν**

ῥῃ: i.e. 'χρόνῳ', 'καθὼς και για ὅσο χρονικὸ διάστημα'. **ζῆν καλεῖται:** 'λέγεται ὅτι ζει'. **d4-5 καὶ εἶναι τὸ αὐτό:** 'και λέγεται ὅτι παραμένει το ἴδιο', το ἀπαρέμφατο εξαρτάται ἀπὸ το ενν. 'καλεῖται'. Εννοεῖ ὅτι: 'η αθανασία εξασφαλίζεται στο ἔμβιο ὄν (ζῶο ~ ἄνθρωπος) με την συνεχή ανανέωση και αναδιαμόρφωση των μελών του σώματός του και των χαρακτηριστικών του, τα οποία στην διαδρομή του χρόνου μεταβάλλονται, ἀλλὰ ὁμως επιτρέπουν

στο ὄν να επιβιώνει και να παραμένει το ἴδιο. **d5 οἶον... λέγεται:** 'ὅπως για παράδειγμα λέγεται κάποιος ὅτι εἶναι ο ἴδιος ἀπὸ την παιδική του ηλικία ἕως ὅτου γεράσει'. **d6 οὐδέποτε τὰ αὐτὰ ἔχων:** 'αν και ποτὲ δεν ἔχει τα ἴδια χαρακτηριστικά'. **ἐν αὐτῷ:** 'ἐπάνω του'. **d7 ἀλλὰ νέος αἰεὶ γιγνόμενος:** 'ἀλλὰ με το να ανανεώνεται συνεχῶς'. Στην ἀντίληψη της Διοτίμας η μεταβολή των χαρακτηριστικών του ἔμβιου ὄντος με το πέρασμα της ηλικίας συνιστά μια μορφή 'ανανέωσης' ὥστε να διατηρήσει το ὄν εν ζωῇ. Κατ' ἀναλογίαν το ἴδιο κάνει και ο ἔρωτας, προσπαθεῖ να εξασφαλίσει στο ἔμβιο ὄν την διατήρησή τους στην ζωῇ. Ο σύνδεσμος 'ἀλλὰ' ἀντιθέτει το προηγούμενο ρ. 'ὁ αὐτὸς καλεῖται' με ὅ,τι ακολουθεῖ, δηλ. 'ναι μεν ο ἄνθρωπος ἀπὸ την παιδική του ηλικία ἕως την γεροντική του ἀποκαλεῖται ὡς ο ἴδιος, 'ἀλλὰ ὁμως' με διαφορετικὰ χαρακτηριστικά', και την 'κατάσταση' στην ὁποίαν πλέον θα βρίσκεται την ἀποδίδουν οι τροπικὲς μτχ. που ακολουθοῦν, 'γιγνόμενος ~ ἀπολλύς'.

e1 καὶ μὴ ὅτι κατὰ τὸ σῶμα: 'και ὄχι μόνο στο σῶμα'. **e3-4 τούτων ἕκαστα οὐδέποτε τὰ αὐτὰ πάρεστιν:** ἀλλαγές και μεταβολές συμβαίνουν και στα πνευματικά γνωρίσματα των ἔμβιων ὄντων, και αυτές οι μεταβολές συνιστοῦν την προσπάθεια του ὄντος να παραμείνει εν ζωῇ και να μη φθαρεῖ. Ο συλλογισμὸς της Διοτίμας βρίσκεται στην λογική πὼς το ἔμβιο ὄν στην διαδρομή του βιολογικοῦ του χρόνου ἀλλάζει ἀντιλήψεις και ψυχικά γνωρίσματα, γιατί ἔτσι νοιώθει πὼς κάνει μία 'νέα' ἀρχή, ἓνα 'νέο' ξεκίνημα που θα του παρατείνει την ἐπιβίωση. Εἶναι μια ψευδαῖσθηση, που ὁμως εἶναι ἀπαραίτητη στο ὄν. Ο ἔρωτας ακολουθεῖ την ἴδια λογική, συμβάλλει στην παράταση της ἐπιβίωσης και στην αἰωνιότητα. **e5 πολὺ δὲ τούτων ἀτοπώτερον ἔτι:** ενν. 'ἐστί'.

208a1 ἡμῖν: δοτική ἠθική της συμμετοχής. **a2 οὐδὲ κατὰ τὰς ἐπιστήμας:** 'δεν εἴμαστε ποτὲ οι ἴδιοι οὔτε και στο θέμα των γνώσεων'. Δηλ. και οι γνώσεις, ἐπειδὴ θέλουν να παραμείνουν 'αἰώνιες', συνεχῶς μεταβάλλονται για να κάνουν πάντοτε μία 'νέα' ἀρχή. **a3-4 δ γὰρ καλεῖται μελετᾶν...τῆς ἐπιστήμης:** 'διότι αὐτὸ που ονομάζεται ὡς πνευματικὴ ἀναζήτηση, ὑπάρχει διότι ὄντως η γνώση φτάνει σε ἓνα τέλος'. Εννοεῖ ὅτι: 'ὅταν ἐρευνᾶμε διανοητικὰ ἓνα θέμα (μελετᾶν), τότε η παρουσία της ὁποίας ἀποψης (ἐπιστήμης) που εἴχαμε μέσα μας ἕως ἐκεῖνη την στιγμή, φτάνει σε ἓνα τέλος, δηλ. τερματίζεται (ὡς ἐξιούσης)', και με αὐτὸ υπονοεῖ ὅτι η ο 'προβληματισμός' μας πάνω σ' ἓνα θέμα κατ' ἀνάγκην θα μας υποχρεώσει να 'καταργήσουμε' την ἕως τότε ἀποψη που εἴχαμε. Για την ἐρμηνεία του 'ἔξειμι = τερματίζομαι – φτάνω σ' ἓνα τέλος', 'ὅταν περ τὸ κακὸν ἐξῆλ, Σοφ.Φιλ.767', 'ἐξιούσης δὲ τῆς ἀρχῆς, Λυσίας, 9,6'. **a4 μελετᾶν:** κατηγορούμενο. Το ἀναρθρο ἀπαρέμφατο ὡς κατηγορούμενο λειτουργεῖ μόνο στην περίπτωση που η πρόταση ἐκφράζει 'ορισμὸ' ἢ 'ἐξήγηση' ἐνός φαινομένου, π.χ. 'πτωχοῦ...βίος...ζῆν ἐστὶν μηδὲν ἔχοντα, Ἀριτοφ. Πλ.552', 'τὸ δίκην διδόναι πότερον πάσχειν τί ἐστὶν ἢ ποιεῖν; Πλ. Γοργ. 476d5-6'. **ὡς ἐξιούσης...τῆς ἐπιστήμης:** γενικὴ ἀπόλυτη, αιτιολογική μτχ., που ἐκφράζει την ἀντικειμενικὴ αιτιολόγηση με την προσθήκη του 'ὡς'. **a4-5 λήθη...ἐπιστήμης ἔξοδος:** ενν. 'ἐστί'. Η διάκριση μεταξύ της 'διανοητικῆς ἐρευνας' (με-

λέτη) και ‘απώλειας μνήμης’ (λήθη) έγκειται στο ότι η ‘διανοητική έρευνα’ αναγκάζει την μέχρι εκείνη την στιγμή σωρευμένη γνώση που έχουμε σ’ ένα θέμα, να τερματιστεί και να τροποποιηθεί, ενώ η ‘απώλεια μνήμης’ σημαίνει την ολοκληρωτική εξαφάνιση αυτής της έως σωρευμένης γνώσης (έπιστήμης έξοδος). **a5-6 μελέτη δὲ πάλιν καινήν ἐμποιοῦσα...μνήμην:** η ‘διανοητική έρευνα’ (μελέτη) σ’ ένα θέμα ‘τερματίζει’ την ζωή μιας άποψης, αλλά στην θέση της τοποθετεί (ἐμποιοῦσα) μία καινούργια (καινήν). **a6-7 ὥστε...δοκεῖν:** συμπερασματική απαρεμφ. πρόταση με υποκ. του απαρεμφάτου ‘δοκεῖν’ το ‘εἶναι’, και υποκείμενο του ‘εἶναι’ την ενν. αιτιατική ‘τὴν ἐπιστήμην’, και την αιτιατική ‘τὴν αὐτήν’ κατηγορούμενο. **a8 οὐ τῷ...εἶναι:** ‘ὄχι με το να εἶναι συνεχῶς το ίδιο’. Τα θνητά μέρη του σύμπαντος κόσμου μπορούν και εξασφαλίζουν την αιωνιότητά τους ὄχι παραμένοντας στην ίδιο μορφή, αλλά μεταβαλλόμενα συνεχῶς.

b1-2 ἀλλὰ τῷ...ἐγκαταλείπειν: ‘ἀλλὰ αυτό που χάνεται και εἶναι πλέον παλαιό, με το να αφήνει πίσω του ένα άλλο καινούργιο’. **b2 οἶον αὐτὸ ἦν:** ‘ὅπως ἦταν εκείνο’, δηλ. ‘τὸ ἄπιόν’. **b4-5 εἰ...τιμᾶ:** υποθετική πρόταση, η οποία ὁμως επειδὴ εξαρτάται ἀπὸ ρ. ψυχικού πάθους μετατρέπεται σε αιτιολογική. **τὸ...ἀποβλάστημα:** ‘το γέννημά του’, είτε κυριολεκτικά προκειμένου για ἔμβια ὄντα, είτε και μεταφορικά προκειμένου για ιδέες και φαινόμενα. **b5 ἀθανασίας γὰρ χάριν:** ‘gratia immortalitatis’, με την ίδια ακριβῶς χρήση. Ο γενικός συλλογισμός της Διοτίμας, ὅπως έχει δρομολογήσει την σκέψη της στο συγκεκριμένο ‘Μέρος’, εἶναι ο εξής:

- (i) τα ζῶα = προστατεύουν μέχρι αυτοθυσίας τα γεννήματά τους
- (ii) τα γεννήματα = εξασφαλίζουν την αθανασία στα ζῶα
- (iii) τα ζῶα = εξασφαλίζουν την αθανασία τους
- (iv) ο ερωτισμός = εξασφαλίζει τα γεννήματα
- (v) ΑΡΑ η αιτία του ερωτισμού = βρίσκεται στην ανάγκη για αθανασία.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όλα αυτά μου μάθαινε η Διοτίμα, όταν ανέπτυξε την ομιλία της σχετικά με τον έρωτα, και κάποια στιγμή με ρώτησε:

- Ποιό πράγμα πιστεύεις, Σωκράτη, ότι είναι αίτιο αυτού εδώ του έρωτα και της επιθυμίας του; Ή μήπως δεν αντιλαμβάνεσαι ότι το κάθε ένα ζῷο ξεχωριστά εμφανίζει μία έντονη συμπεριφορά όταν νοιώσει την ανάγκη να δημιουργήσει κάτι, είτε πρόκειται για ζῶα στην γη είτε για πτηνά, νοιώθοντας μία γενική κατάπτωση και μία ερωτική διάθεση, αρχικά ὅσον αφορά την ένωση μεταξύ τους και κατόπιν για την συντήρηση των γεννημάτων τους, και εἶναι έτοιμα για την προστασία εκείνων και να αγωνίζονται μέχρι τέλους ακόμη και τα πιο αδύναμα απέναντι στα πιο δυνατά, αλλά και να θυσιάσουν την ζωή τους για να τα υπερασπισθούν, και ταλαιπωρούμενα για μεγάλο διάστημα ἀπὸ την πείνα ὥστε να συντηροῦν εκείνα, και κάνοντας τα πάντα. Γιατί οι άνθρωποι, εἶπε η Διοτίμα, μπορεί κάποιος να πιστεύει ότι τα κάνουν αυτά εξ αιτίας κάποιου υπολογισμού. Όμως τα ζῶα ποιὰ αἰτία υπάρχει ὥστε να συμπεριφέρονται με τέτοια ερωτική διάθεση; Μπορείς να πεις;

Και εγώ ἔλεγα ότι δεν γνώριζα. Κι εκείνη εἶπε,

- Νομίζεις λοιπόν ότι θα γίνεις ποτέ ἔμπειρος στα ερωτικά ζητήματα, αν αυτά δεν τα αντιλαμβάνεσαι;
- Μα ακριβῶς εξ αιτίας αυτών, Διοτίμα, πράγμα το οποίο πριν λίγο το ανέφερα, ἔχω ἔρθει κοντά σου, γιατί γνωρίζω ότι ἔχω ανάγκη ἀπὸ δασκάλους. Λέγε μου ὁμως την αἰτία γι’ αυτά τα φαινόμενα, αλλά και για τα ἄλλα που σχετίζονται με τον ερωτισμό.
- Αν λοιπόν πιστεύεις, εἶπε, ότι ο έρωτας εκ φύσεως έχει εκείνο το γνώρισμα, το οποίο πολλές φορές παραδεχθήκαμε, τότε πάψε να ἔχεις απορίες. Διότι σύμφωνα με την ίδια λογική με την προηγούμενη, η θνητὴ φύση επιδιώκει ὅπως μπορεί και συνεχῶς να υπάρχει, αλλά και να εἶναι αθάνατη. Και μόνο με αυτή την μέθοδο μπορεί, δηλ.

με την δημιουργικότητα, για το γεγονός ότι αφήνει πίσω του πάντοτε κάτι καινούργιο στην θέση του παλαιού, καθώς και για όσο χρονικό διάστημα καθένα από τα ζώα λέγεται ότι ζει και ότι παραμένει το ίδιο – όπως ακριβώς λέγεται κάποιος ότι είναι ο ίδιος από την παιδική του ηλικία έως ότου γεράσει. Ένας λοιπόν άνθρωπος αν και δεν έχει ποτέ τα ίδια χαρακτηριστικά επάνω του, όμως παρ' όλα αυτά αποκαλείται με το ίδιο όνομα, αλλά με μέσω μιας συνεχούς ανανεώσεως, ενώ κάποια άλλα χαρακτηριστικά τα χάνει, δηλ. και όσον αφορά την τριχοφυΐα του και το δέρμα του και τον σκελετό του και το αίμα του και γενικώς το σώμα του. Και όχι μόνο στο σώμα του, αλλά και στην ψυχή του οι συμπεριφορές του, οι συνήθειές του, οι αντιλήψεις του, οι επιθυμίες, οι χαρές, οι λύπες, οι φόβοι, κάθε τι απ' αυτά ποτέ δεν παραμένει το ίδιο στον ίδιον άνθρωπο, αλλά κάποια δημιουργούνται, και κάποια άλλα χάνονται. Και υπάρχει κάτι πιο περίεργο ακόμη, δηλ. το γεγονός ότι και οι γνώσεις όχι μόνο κάποιες δημιουργούνται και κάποιες μας χάνονται, και ότι ποτέ δεν είμαστε οι ίδιοι ούτε και στο θέμα των γνώσεων, αλλά και ξεχωριστά κάθε μία γνώση παθαίνει το ίδιο ακριβώς πράγμα. Διότι αυτό που ονομάζεται ως πνευματική αναζήτηση, υπάρχει διότι όντως η γνώση φτάνει σε ένα κάποιο τέλος. Και πράγματι η απώλεια μνήμης είναι η ολοκληρωτική εξαφάνιση της γνώσης, ενώ αντιθέτως η πνευματική αναζήτηση κάνοντας πάλι την μνήμη καινούργια στην θέση της χαμένης, διασώζει την γνώση, ώστε να φαίνεται ότι παραμένει η ίδια. Με αυτήν λοιπόν την διαδικασία κάθε τι το θνητό διασώζεται, όχι όμως με το να παραμένει συνεχώς το ίδιο, όπως ακριβώς το θεϊκό, αλλά αυτό που χάνεται και είναι πλέον παλιό αφήνοντας πίσω του ένα άλλο καινούργιο, όπως ήταν εκείνο. Με αυτόν λοιπόν τον τρόπο, Σωκράτη, είπε η Διοτίμα, κάθε τι το θνητό παίρνει μέρος στην αθανασία, είτε πρόκειται για έμβιο ον, είτε για οτιδήποτε άλλο. Ενώ αντιθέτως ό,τι είναι αθάνατο ακολουθεί άλλη διαδικασία. Συνεπώς μην απορείς που όλοι εκτιμούν ιδιαιτέρως το δικό τους γέννημα. Διότι για χάρη της αθανασίας στον κάθε άνθρωπο έρχεται σαν συνέπεια αυτό το ενδιαφέρον και ο έρωτας.